

Verslag van de kennisbijeenkomst georganiseerd door Delphy, WUR Research en GTN op 01-07 2020 07 05, Chris.Blok@WUR.nl

Aanleiding en kansen

KAE (Kas als Energiebron) heeft aangegeven geld te willen besteden aan een goed breed gedragen onderzoek in de chrysantenteelt. Ze hebben geld beschikbaar gesteld voor een verkennend onderzoek waar deze bijeenkomst deel van uitmaakt. Hoewel KAE nadruk legt op het voorkomen van het energieverbruik dat samenhangt met stomen, bieden ze ruimte een breed onderzoek op te stellen. Zaken die niet passen binnen KAE kunnen bij andere financiers worden aangeboden.

Aanpak en verwachtingen

Voor het verkennend onderzoek zijn twee workshops afgesproken. Deze eerste workshop is om een betere idee te krijgen van wat de sector wil ondersteunen. De tweede bijeenkomst in Augustus is bedoeld om een onderzoeksplan vast te stellen gebaseerd op het verkenningsonderzoek.

De presentatie was in de vorm van een lijst met mogelijke maatregelen. De lijst is gebaseerd op de laatste inzichten van negen experts en is opgesteld in volgorde van een teeltcyclus. Het verbinden van de losse maatregelen tot een zinvolle groep maatregelen (scenario), gebeurt mede aan de hand van de verkregen praktijkinput. De al getoonde scenario's zijn indicatieve voorbeelden en worden aangepast.

Per persoon in de meetings zijn 9 groene stippen geplakt bij de onderdelen die deze persoon graag in onderzoek zou zien. Daarnaast zijn in de vrije discussie zaken benadrukt en risico's benoemd.

Doel en vervolg.

- 1) Zicht krijgen op onderzoekswensen van de teelt, in en buiten het kader van KAE.
- 2) Samen zoveel mogelijk gezochte antwoorden uit het KAE onderzoek krijgen.
- 3) Agenderen van andere dringende onderwerpen voor onderzoek in ander verband.
- 4) Bijdragen aan een chrysantenonderzoeksagenda vanuit WUR.

Deelnemers

David van Tuijl (Darolin), Henk van Wijk (Janity flowers), Nico Buurman (Kreling), Nico Kiep (Kieflower), Rene Eijkelenboom (Arcadia), Jos Ammerlaan (Jos en Ron Ammerlaan), Stefan van der Heijden (Royal van Zanten), Suzanne Kos (Deliflor), Manuela van Leeuwen (Dümmen Orange), Harold van Gennip (Floritec), René Corsten (Delphy), Aron Boerefijn (Glastuinbouw Nederland), Jon de Long (WUR-nematoden), Kirsten Leiss (WUR-plantweerbaarheid), Chris Blok (WUR-wortelmedia).

Lijst termen.

- Plantweerbaarheid = aanschakelen JA, SA defence pathways;
- Plantconditie = vermogen om stress te weerstaan, kwaliteit van celopbouw;
- Bodemweerbaarheid = vermogen van de bodemeigen mo om pathogenen te onderdrukken;
- Plantversterker = alles wat de plantconditie verhoogt, inclusief voeding;
- Elicitor = stof, behandeling of microorganisme die JA, SA defence pathways aanschakeld;
- Scenario = (Nu een voorbeeld van) combinaties van samenhangende maatregelen.

Inhoudelijke discussie

Tabel 1. Voorkeuren voor onderzoek als aangegeven door de deelnemers.

Groep	Onderwerp	Aantal punten	Aantal personen
Teelt	Plantafweer	15	4
Teelt	Bodemweerbaarheid icm plant	11	7
Teelt	Synergistische effecten weerbaarheid	11	4
Teelt	Nutriënten management	6	4
Teelt	Organische stof management	5	5
Teelt	Bestrijding bodemziekten en plagen	5	4
Teelt	Hygiëne	4	2
Teelt	Vorm en mate grondbewerking	2	2
Veredelaars	Match opkweek - teeltmedium	15	6
Veredelaars	Kwaliteit van de perskluit	14	6
Veredelaars	Kwaliteit stek op perskluit	10	5
Veredelaars	Kwaliteit van moeren	9	4
Veredelaars	Vorm en mate van grondbewerking	3	3
Veredelaars	Synergie	3	2

Algemeen

De telers twijfelden aan de haalbaarheid van het voorgestelde niet-stomen, achtten het verwijderen van de wortels onmogelijk en zagen nog ruimte voor het verminderen van de grondbewerking. Die ruimte is beter te benutten als er goede manieren zijn om de gevolgen te monitoren. Onderzoek is dus zinvol zolang het de praktijk doelen oplevert waarop gestuurd kan worden.

De belangstelling van de telers gaat meer uit naar directe methoden om de plant en de bodem weerbaar te maken (Tabel 1). In de discussie wordt besproken dat het onderzoek naar deze maatregelen hand in hand moet verlopen met het ontwikkelen van praktijkmeetmethoden zodat gericht gehandeld en gemonitord kan worden. Een onderdeel hiervan is het organiseren van de informatie over micro-organismen in de grond tot een set hanteerbare parameters. Hetzelfde geldt voor organische toevoegingen. Op dit moment lijkt het soms teveel op kofferbakverkoop van micro-organismen en organische preparaten.

Een ander belangrijk punt is het verbeteren van de IPM van aaltjes. Hier wordt veel kennis gemist om de ontwikkeling van aaltjes met voorspelbaarheid te kunnen managen. Er is gebrek aan bestrijdingsorganismen en kennis van de abiotische omstandigheden om de toedieningen tot een succes te maken.

Ook de rol van resistente of minder gevoelige rassen en het inzetten van teeltmaatregelen zoals UV-B en chemische elicitors om vatbare rassen minder vatbaar te maken lijkt volgens de telers potentie te hebben. Op het gebied van hygiëne bestaat verschil tussen de interpretatie van praktijk, voorlichting en onderzoek en is ruimte voor betere protocollen (en discipline).

De veredelaars zien dat telers nauwelijks gebruik maken van de al voorhanden kennis van resistenties en vooral verminderde gevoeligheid voor ziekten en plagen.

Wijzigingen in de opkweek zouden veel hinder ondervinden van de bijzonder kleine marges op de -toch al goedkope- perskluit. Op onderzoek naar alternatieve pluggen kwam niet veel respons terwijl het toch voor de hand ligt dat ieder daar voor zich al onderzoek naar doet. Het lijkt verstandig de inbreng van de potgrondbedrijven hier nog bij te vragen (opmerking Chris).

De veredelaars willen heel graag dat in onderzoek de invloed van verschillende rassen consequent wordt meegenomen. Dit brengt een soms gemiste nuance in onderzoek en legt tegelijk meer nadruk op de rassenkeuze voor duurzamer systemen.

Bij het beoordelen van scenario's zien de veredelaars graag ook een beoordeling op duurzaamheid om te voorkomen dat zogenaamd duurzame stappen later blijken minder duurzaam te zijn dan de uitgangssituatie of alternatieven.

Verder vinden de veredelaars het wezenlijk de opkweek te scheiden naar veredeling, de moerenteelt en de stekproductie. Dit zijn tenslotte aparte teelten in aparte kassen (en meestal in sterk verschillende locaties).

Details (soms individuele meningen)

- Weghalen wortels. Het is onmogelijk alle wortels weg te halen. De druk van met name aaltjes en Fusarium blijft dus bestaan.
- Het onderzoek moet zo opgezet worden dat labtesten/detail onderzoek parallel loopt aan enkele praktijktesten.
- Bij het gebruik van veredeling en verhoging van weerbaarheid (ook die op inhoudsstoffen zoals Kirsten doet) is het van belang beter aan te geven wat de variatie [in weerstand] in de praktijk is (eventueel hoe dit beter te beheersen) en of de effecten voldoende zijn om een probleem in de praktijk beheersbaar te maken.
- De inhoud van perskluiten is van wezenlijk belang voor de houdbaarheid in transport en bij opslag/verwerking op de bedrijven. Die inhoud kan niet zomaar kleiner worden.
- Bij verbeteringen van perskluiten is van belang dat de groei minstens gelijk blijft, dus niet trager wordt.

Samenvattend

1. Er is vertrouwen in het principe dat de weerbaarheid van de plant kan worden gestuurd en in het principe dat de weerbaarheid van de bodem kan worden gestuurd. Daarbij is er grote behoefte aan toegepaste methoden om onderzoeksresultaten om te zetten in praktische adviezen en in methoden om feedback informatie te verkrijgen over het succes van de handeling.
2. Daarbij is het zinvol om ondersteunend aan de beide vormen van weerbaarheid onderzoek te doen aan organische toedieningen, organische stof, grondbewerking, hygiëne, rassen.

Vervolg

De deelnemers ontvangen een PFD van beide presentaties

De deelnemers ontvangen een PFD van beide presentaties

Voor de tweede bijeenkomst (eind Augustus) wordt een proefplan voor KAE gemaakt (WUR)

De deelnemers worden betrokken bij de tweede bijeenkomst

WUR maakt voor KAE een verslag van het verkennend onderzoek en verspreid dit (WUR)